

EUROPEISKA UNIONEN
Europeiska socialfonden

Mall för slutrapport förprojektering

Projektnamn: **Blekinge Utveckling i Samverkan**

Diarienummer (fylls i av ESF-rådet):

Sammanfattning

Under perioden februari till september 2009 har vi genomfört en förstudie för att kartlägga behov av kompetensutveckling hos små företag på Blekinges landsbygd. Vår målsättning var att nå minst 150 personer och att kartlägga deras behov av kompetensutveckling, upprätta personliga utvecklingsplaner och att sammanställa resultatet för att hitta gemensamma behov.

Blekinges landsbygd visade sig vara förvånansvärt full av entreprenörer och duktiga småföretagare. Genom att höja kompetensnivån hos de anställda får företagen en stärkt möjlighet till utveckling och framtida tillväxt.

Sprida information

Under projektets första månader ägnades mycket tid åt att sprida information till olika intressenter. Vi tryckte bl a upp en mindre broschyr och informationsblad samt producerade en egen hemsida. Samtliga kommuner i länet besöktes och kummunbyggeråden involverades i arbetet. Förutom att informera om vad vi höll på med försökte vi hitta beröringspunkter för ev samarbete. Vi blev mycket väl mottagna var vi kom. Det visade sig att alla kommuner också var inblandade i andra projekt med ungefär samma inriktning som vårt. Detta kom att begränsa en del av det framtida samarbetet.

Genom kommunbyggerådets kontaktnät blev vi inbjudna att medverka vid ett flertal möten runt om i länet. Vi arrangerade även två egna träffar där vi bjöd in företagen i närområdet. Träffarna skedde i samarbete med arbetsförmedlingen i aktuell kommun. Inbjudningarna skickades både som vanliga brev och som e-post. Dessutom annonserade vi i lokalpressen.

Resultatet från mötena var nedslående. På de två möten vi själva bjöd in till kom nästan inga deltagare. Vid de andra träffarna kom mycket folk men det var ytterst få som anmälde sitt intresse att delta i projektet. Vi blev helt enkelt tvungna att lägga om taktik till att enbart söka upp företagen och presentera projektet på plats. Även under detta arbete kom länsbyggerådets kontaktnät väl till pass. Resultatet blev det omvända. Nu var det nästan inga som valde att inte anmäla sitt intresse att delta.

Semestermånaderna inföll mitt i projektet. Det visade sig svårt att då få besked från företagen. Under augusti började dock anmälningarna strömma in av sig själv. Vi fick istället fullt upp med att bara ta emot alla som nu ville vara med.

Databas

Parallellt med jobbet att inhämta intresseanmälningar pågick ett arbete att upphandla en databas för insamling av företagens uppgifter. Uppdraget gick till den leverantör som erbjöd en produkt som vi skulle få äga och drifta själva. Tyvärr visade det sig snart att leverantören inte hade kompetens nog att slutföra uppdraget. När detta stod klart hade vårt projekt framskridit så långt att det var för sent att låta arbetet gå till någon annan. Insamlingen av uppgifterna fick istället ske på papper.

Deltagare

I vårt urval försökte vi i första hand inrikta oss mot strategiskt viktiga verksamheter för landsbygdens fortlevnad och utveckling, t ex serviceställen som livsmedelshandel och bensinmackar. Efter hand som informationen spritt sig bland företagen började anmälningar också komma från ett bredare spektrum av branscher. Inriktningen mot en levande landsbygd fanns dock fortfarande kvar genom att företagen har sin huvudsakliga verksamhet förlagd utanför centralorterna.

För att få vara med i förstudien måste företagen aktivt ha lämnat en intresseanmälan där de förutom företagsuppgifter också beskrev företagets nuvarande verksamhet. Totalt fick vi in 145 intresseanmälningar från företag i olika branscher, utspridda inom länet.

Som hjälp under behovsanalysen använde vi blanketter och en lathund som skickades ut till de som ville delta.

Behovsanalys

Analysmetoden utgick från företagets nuvarande verksamhet och önskemål om framtiden för att sedan övergå i att beskriva vilka aktiviteter som krävs för att lyckas. Utifrån detta bryts sedan behoven ned för att passa de enskilda personerna i företaget. Vi har varit noga med att diskutera vilka kompetensområden som behöver stärkas, istället för att direkt hamna i diskussioner om olika kurser. Slutligen har vi gemensamt försökt hitta lämpliga aktiviteter för att täcka behoven av kompetensutveckling, kurser, studiebesök eller annat.

Underlaget var utformat för att företagen själva skulle kunna genomföra analysen. De flesta ville dock ha hjälp eller stöd i arbetet. Detta gjorde vi genom att återigen besöka företagen. I vissa fall, speciellt mot slutet av projektiden, sköttes mycket av kontakterna via e-post och telefon. I en del av detta arbetet fick vi ta hjälp av en extern resurs.

Slutligen sammanställdes allt material i en enkel excel-databas för att kunna sortera och söka på företag och aktiviteter.

Förprojekteringsresultat

Vi kunde snabbt konstatera att det finns ett uppdämt behov av kompetensutveckling hos företagen, både inom nuvarande och framtida arbetsområden. Under analysarbetet hoppade några företag av projektet och ytterligare ett fåtal lyckades vi aldrig nå. Kvar i projektet fanns 117 företag med 332 personer sysselsatta. För 322 av dessa har vi beskrivit deras behov av kompetensutveckling. Genom detta har vi nått mer än det dubbla antal än det som vi angav som miniminivå i projektets målformulering.

I stort sätt alla intresserade företag har haft en tydlig bild av hur de vill att företaget ska utvecklas i framtiden. Många vill förändra eller komplettera sin verksamhet för att skapa större stabilitet och livskraft. En anledning för att bredda verksamheten har varit att de idag är starkt säsongsberoende, ex vis turist- och trädgårdsnäringen. Andra ser helt enkelt hur omvärlden förändras och vill då förbättra sin nuvarande verksamheten.

Det är däremot förvånansvärt få företag som haft en klar bild över hur deras behov av kompetensutveckling ska åtgärdas. Bara några enstaka företag har från början haft personliga utvecklingsplaner för sin personal.

Efterfrågade aktiviteter

Personernas behov av kompetensutveckling har haft stor spridning. Inom ämnesområden som t ex ekonomi och marknadsföring har behoven varit likartade medan andra områden har varit helt unika för enskilda personer. Lösningar på utvecklingsbehoven har ofta varit kända och ganska lätta att finna. Ofta har behoven inte kunnat täckas med traditionella utbildningar och kurser. Vi har då gemensamt med personen och företaget försökt specificera behovet ytterligare för att sedan kunna finna lämpliga åtgärder. I flera fall har aktiviteterna då handlat om att få genomföra någon form av benchmarking.

Under våra samtal med företagen har vi också lagt stor vikt vid att finna åtgärder som kan utveckla samarbetet med andra. Detta gäller både inom respektive bransch och inom geografiskt område. Det är inte många företag på landsbygden som idag ha något utbrett nätverk för samarbete. Har man sin verksamhet förlagd utanför de stora orterna finns det sällan något utbud av samlande arrangemang eller nätverk. Det som erbjuds är snarare rikstäckande organisationer inom respektive bransch. Företagen ser ändå tydliga fördelar med att kunna samarbeta lokalt med andra om möjlighet ges. En av nycklarna för småföretagens utveckling tror vi är just ökat samverkan. Det gäller att någon tar sig tid och engagemang för att skapa mötesplatserna.

Eftersom många av aktiviteterna från de olika företagen har varit snarlika så finns det stora möjligheter att samordna aktiviteter. Detta gäller t ex ämnen inom ekonomi, marknadsföring, teknik och datorhantering. Trädgårdsföretagen har särskilt efterlyst aktiviteter för att öka samarbetet inom verksamheten. De efterfrågade aktiviteterna finns nu kort beskrivna i vår förenklade databasen och går att sortera efter aktivitet. På så sätt kan vi även se att vårt mål att kunna hitta gemensamma behov har uppfyllts.

Genomförandet förberett

Vi hoppas nu få möjlighet att genomföra alla de olika åtgärder för kompetensutveckling som har efterfrågats och dokumenterats. Så långt som möjligt eftersträvar vi att genomföra dessa gemensamt för att få en kostnadseffektivitet men också för att knyta samman kontakter. Deltagandet i öppna kurser upphandlas, samordnas och administreras av oss själva i projektet. För speciella önskemål tar vi hjälp av andra för att kunna skraddarsy aktiviteter. De deltagande företagen har idag redan många etablerade kontakter som naturligtvis ska nyttjas.

Det kommer att vara avgörande att vi kan kombinera tids- och kostnadseffektivitet med hög kvalitet i de insatser som genomförs. Det är också viktigt att företagen och personerna själva får vara delaktiga i planläggningen. Inom nästan alla branscher finns det perioder som är mer eller mindre intensiva. Många vill eller kan inte vara borta hemifrån under längre perioder. Vi kommer därför att ha en tät dialog med deltagande personer och arrangörer.

Nya kunskaper

Förprojekteringsens målsättning har inte i första hand varit att tillföra nya kunskaper till företagen utan att inventera och beskriva de behov av kompetensutveckling som finns. Vi såg dock snart att de flesta företag inte har något levande arbete för att säkra framtida kompetensbehov. Detta är kanske inte så konstigt då de små företagen ofta saknar både tid och den kompetens som krävs för ett strategiskt arbete med kompetensförsörjning. Genom vår analys har vi som bieffekt också kunnat ge exempel på metoder för hur ett långsiktigt arbete med kompetensutveckling kan ske. Vi har också lämnat efter oss mallar och beskrivningar som gärna kan användas vid utvecklingssamtal eller andra strukturerade funderingar över framtida behov.

Efter avslutad förprojektering kan vi konstatera att vi nått våra uppsatta mål inom de ramar vi haft. Förhoppningsvis har vi även lagt en grund för ett mer långsiktigt arbete med kompetensutveckling som företagen själva kan bygga vidare på.

Jämställdhetsintegrering

Frågan om jämställdhet har funnit med som en naturlig del i det vardagliga arbetet i projektet. Vid de samtal vi fört med de företag som visat intresse att delta har vi samlat in statistik och lyssnat av vilka tankar som finns inom området. Projektledaren har vid några tillfällen varit i kontakt med två av ESF:s processtöd för jämställdhetsintegrering för att diskutera och stämma av hur arbetet ska utföras och beskrivas. Även projektets styrgrupp har haft frågan uppe vid sina möten. Utifrån dessa diskussioner har projektledaren sammanställt det som återfinns i denna slutrapport samt i ansökan inför genomförandeprojektet.

Under förprojekteringen har vi inriktat oss på att säkerställa så att ingen stängs ute från projektet samt insamling av statistik från deltagarna.

Statistisk beskrivning

På Blekinges landsbygd finns det drygt 13 000 företag registrerade med högst 10 personer. Av dessa har 117 valt att delta i vårt projekt för att höja kompetensnivån hos personalen. Totalt omfattar resultatet 322 personer av vilka 126 är kvinnor. Fördelningen med knappt 40% kvinnor får väl anses vara inom ramen för vad som kan förväntas.

Uppdelat i storleksordning ser det ut så här:

55 enmansföretag varav 26 kvinnor (47%).

44 företag mellan 2-5 anställda med totalt 120 personer varav 57 kvinnor (48%).

13 företag mellan 6-10 anställda med totalt 94 personer varav 35 kvinnor (37%).

3 företag med fler än 10 anställda med totalt 53 personer varav 8 kvinnor (15%).

Diskussion

Förutom statistiska uppgifter som rör könsfördelningen har vi under förprojekteringen även försökt lyssna till företagarnas egna tankar runt jämställdhet. Ingen har någon jämställdhetsplan vilket kan förklaras med företagets storlek. De flesta verkar heller inte hantera frågan aktivt på något annat sätt.

Vid de diskussioner vi haft med företagen om genomförandet har det några gånger framkommit önskemål om att förlägga aktiviteterna lokalt så att deltagarna inte behöver vara borta hemifrån under natten. Samtliga dessa personer (ca 10) har varit kvinnor. Detta ger naturligtvis inte någon verifierbar bild av hur alla tycker men indikerar ändå att detta kan vara ett problem som uppfattas olika av män och kvinnor.

Bland våra deltagare har ensamföretagarna en jämn könsfördelning medan ju större företagen blir ju mer förskjuts bilden mot fler män än kvinnor. Det är de tre största företagen som skiljer sig mest från den samlade bilden. Alla har en verksamhet inom trä- och verkstadsindustrin. Ser vi mer noga på dessa så slås vi av att det rena verkstadsarbetet sköts nästan enbart av män medan kvinnorna arbetar med administration. Den schablonbild som finns av män och kvinnors yrkesval verkar stämma väl i dessa fåtal fall.

Tillgänglighet för personer med funktionshinder

Även frågan om tillgänglighet har hela tiden funnits med som en naturlig del av projektets arbete. Frågan har lyfts då vi samtalat med företagen, styrgruppen har diskuterat hur vi hanterar frågan och vi har haft ett möte tillsammans med ESF:s processtöd.

Vår tillgänglighet

Under början av vår förstudie försökte vi kommunicera med företagen via e-post och vanliga brev. Resultatet av detta var verkligen nedslående. Av 400 utskickade inbjudningar till ett informationsmöte så kom enbart en person! Exakt vad detta berodde på har vi inte analyserat. Vi valde istället att fortsättningsvis tala direkt med personerna. På så sätt kunde vi anpassa budskapet och kontrollera så att det verkligen

mottogs utan missförstånd. Även om metoden har varit mer tidskrävande per kontakt så har utfallet mångdubblats.

Vårt projektkontor ligger i lokaler som i alla fall till största del är anpassade så att alla ska ha möjlighet att komma in. Det är dock ytterst få möten som genomförts där med personer utanför projektorganisationen. Istället har vi själva sökt upp de som vi vill tala med.

Problembild

För att säkra så att genomförandet av de kompetenshöjande aktiviteter som önskats inte ska utestänga eller försvåra för någon deltagare med funktionshinder har frågan varit uppe under hela förstudien. Företagarna har muntligt fått svara på frågan om någon av de personer som är tänkta att delta i någon aktivitet har något funktionshinder som vi bör ta hänsyn till under planeringen av genomförandet. Vi har inte fått något svar som föranleder att aktiviteterna förändras i något avseende. Någon enstaka har haft önskemål om kost eller resesätt. Detta har dokumenterats för varje person.

Med tanke på att en stor del av alla människor i vårt land bär på något funktionshinder så verkar det osannolikt att vi inte skulle träffa på någon av dessa inom vår grupp. Ett rimligt antagande är snarare att det finns många i gruppen som har någon form av funktionshinder men att dessa då inte är av sådan grad så att speciell hänsyn behöver tas. En annan möjlighet är att man helt enkelt inte vill tala om det. Men eftersom detta förr eller senare skulle visa sig så verkar detta inte troligt. Hur som helst verkar frågan sällan behandlas.

Åtgärd

Eftersom inget framkommit under förstudien som gjort att vi behöver anpassa aktiviteterna på något sätt så har vi heller inte planerat för detta. Vi ser det dock som ytterst viktigt att vi verkligen stämmer av med berörda personer innan aktiviteterna genomförs så att vi säkerställer att ingen stängs ute pga något okänt funktionshinder. Om något skulle framkomma så kommer detta att framföras till aktivitetens arrangör. Eftersom tillgänglighet sällan verkar diskuteras på arbetsplatserna vill vi också göra något för att lyfta frågan. Detta planerar vi att göra i samband med de informationsmöten som alla företag ska vara inbjudna till. Vi kommer då att informera om tillgänglighet utifrån både ett personal- och ett kundperspektiv. Aktiviteten kommer att ske i samråd med HSO (Handikappförbunden) i Blekinge. Under mötena kommer det även att ges information och projektets genomförande och jämställdhetsintegrering.

Programkriterier

Samverkan

Samverkan har ingått som en viktig del i projektets syfte och genomförande. Genom våra kontakter med kommuner och andra har vi hört att det ofta saknas en naturlig samtalspart för att diskutera landsbygdsutveckling. Många företag på landsbygden är små, nischade och saknar nätverk för samarbete. Länsbyggerådet med sina kommunbyggeråd fungerar redan idag som en oberoende och samlade kraft som vi

gärna vill utveckla. Vi har och vill fungera som en tredje part för att stödja samverkan på olika sätt.

Projektet har träffat och sökt samarbete med länets kommuner och deras motsvarande projekt. Vår förhoppning är att det kommer att resultera i samordnade aktiviteter under genomförandeprojektet. Vi har även haft kontakt med LRF och ALMI som även de arbetar för kompetensutveckling av företag. Också här ser vi möjliga vägar för samordning.

För Länsbygderådet i Blekinge som organisation innebär projektet ett närmare samarbete mellan de olika kommunbygderåden samt med riksorganisationen Hela Sverige ska Leva och övriga länsbygderåd runt om i landet.

Huvudvikten ligger annars i att uppmuntra och möjliggöra samarbete mellan de deltagande företagen samt mellan företag, kommuner och andra organisationer. Detta sker bland annat genom att vi skapar mötesplatser och sprider information till alla inblandade parter. Under genomförandet planerar vi att dels samordna utvecklingsinsatserna och dels att bjuda in till samlingar med representanter från olika håll.

Strategisk påverkan

Projektet har en tydlig målsättning att påverka utvecklingen av landsbygden i Blekinge på ett positivt sätt. Detta vill vi göra genom att höja kompetensnivån hos företagens personal och på så sätt stärker vi företagets utvecklingsförmåga.

Dessutom uppmuntrar vi samarbete mellan företag. Förutom själva företaget så påverkas då också omgivningen på ett positivt sätt genom att ge människor möjlighet att bo och försörja sig på plats utanför tätorterna. Vad vi vet finns det idag inget liknande projekt som drivs på detta sätt.

Arbetet med att inventera kompetensbehov är ingen engångsföreteelse. Detta är en ständigt pågående process som bör finnas i alla verksamheter. Projektet har introducerat en effektiv modell för att möjliggöra och uppmuntra att detta arbete ska kunna fortleva även i framtiden.

Vi har även arbetat aktivt med att sprida information om projektet så här långt och planerar även fortsätta med detta under genomförandefasen. Här kommer Länsbygderådet och Hela Sverige ska leva väl till pass för att inspirera andra runt om i landet att starta liknande aktiviteter. Även kommunerna, Länsstyrelsen och andra organisationer finns med i det kontaktnät som har och kommer att få del av resultaten från vårt projekt. Vi har bl a tagit fram en kort informationsvideo som ska spridas inom nätverket.

Lärande miljöer

Projektets påverkan av företagets lärande miljöer kan delas upp i tre nivåer. Individ – I och med att förprojekteringen har dokumenterat de personliga behoven så finns det redan idag en grund för att gå vidare med utvecklingsåtgärder. De stora personliga vinsterna kommer dock först i nästa fas då aktiviteterna ska genomföras. Förutom rena kunskaper så skapar aktiviteterna också en grund så att deltagarna får ökat självförtroende och hittar vägar för att själva kunna gå vidare.

Organisation - Kompetensutveckling är en ständigt pågående process som ska finnas som en vardaglig och naturlig del av företagets verksamhet. Med vår metod att kartlägga utvecklingsbehov ger vi organisationen ett verktyg och en introduktion i

arbetet med kompetensutveckling som förhoppningsvis leder till ett fortsatt arbete med att utveckla företagens. Projektet har också uppmuntrat deltagarna till att sprida kunskap och kontakter inom verksamheten. I ett litet företag med enbart någon enstaka eller några få anställda sker detta naturligt genom att man talar och jobbar nära varandra.

Organisation - Projektet har strävat efter att skapa nya kontakter och öka samarbetet, både geografiskt och inom resp bransch. På sikt tror vi att detta är en av nycklarna för att lyfta företagen på Blekinges landsbygd. Ett samarbete stärker inte enbart företagets affärsmöjligheter utan öppnar också nya vägar för fortsatt utveckling av personalens kompetens.

Innovation

Det unika med vårt projekt är att vi riktat våra aktiviteter till mindre företag på landsbygden. På så sätt försöker vi bidra till att skapa en levande landsbygd. Kartläggningen har visat att många företag nu vill satsa på nya kompletterande verksamheter som t ex turistnäring, gårdsförsäljning, mm. I förprojekteringen har vi visat på behoven av kompetensutveckling. I nästa fas kan vi bidra till att denna entreprenöranda uppmuntras och möjliggörs genom projektets aktiviteter. Speciella satsningar planeras för att stärka företagens affärsmässighet genom aktiviteter inom ledarskap, säljkunskap och marknadsföring.

Uppföljning under förprojekteringen

Projektledaren har varit ansvarig för den kontinuerliga uppföljningen av projektet. Läge och avvikelser har rapporterats till projektägare och styrgrupp. Varje månad har en lägesrapport sammanställts och skickats till ESF.

Uppföljningarna har innefattat mål, tid och ekonomi. Projektägare och projektledare har haft näst intill daglig kontakt för att stämna av så att allt flyter enligt plan och planera kommande aktiviteter. Vid fyra tillfällen har projektet avrapporterats vid möte med styrgruppen.

Projektets ekonomiansvarige insjuknade under projektets inledning och kunde tyvärr inte fullfölja sitt uppdrag. Eftersom projektet redan var i full gång var det svårt att tillräckligt snabbt hitta någon ersättare. Styrgruppen beslutade då att projektledaren även skulle ansvara för ekonomin. Detta innebar en del förskjutningar av den ekonomiska redovisningen.

Både projektledare och projektägare har fört dagbok över vad som hänt i projektet. Detta har varit en stor hjälp vid all annan mer formell rapportering.

Som en del i uppföljningen och för att kunna sprida resultatet på ett lättillgängligt sätt så har vi låtit projektet beskrivas i en kort videofilm som fått namnet Växtkraft.

Andra erfarenheter som ni vill dela med er av

Även om projektet i stort får ses som mycket lyckat så har vi stött på en del problem som vi inte kunnat förutse. Dels var det leverantören av databasen som ljög om sin förmåga och dels var det att vår kassör hastigt insjuknade mitt under projektperioden. Båda har inneburit en hel del extra jobb och fördröjningar som vi

inte kalkylerade med från början. För att klara detta har vi fått vända oss externt för att hyra in en tillfällig resurs.

En del av vår planerade strategi för att få deltagare till projektet var att inbjuda till lokala informationsmöten. Vi nyttjade de nätverk som vi hade tillgång till och skickade ut inbjudningar med vanlig post, e-post samt annonserade i dagspressen. Det visade sig snart att detta inte fungerar i praktiken. Vi blev istället tvungna till att åka ut och besöka företagen och då på plats informera om vad projektet innebar. På så sätt fick vi snabbt intresserade deltagare. En rolig detalj var att många av de som glatt anmälde sitt intresse att delta under vår uppsökande verksamhet också hade fått inbjudningarna hemskickade utan att reagera.

Det är heller inte helt enkelt att få småföretagare att avsätta tid för projektet mitt i sommaren. Antingen är de ansvariga lediga eller har de fullt upp att göra med annat. I början av augusti började anmälningarna strömma in av sig själv, trots att vi inte längre arbetade aktivt med att hitta fler deltagare. Information tar tid. Det behövdes nästan ett halvår innan informationen började spridas av sig själv mellan företagen.

Kontaktpersoner

Projektägare: Bengt Grönblad, b.gronblad@telia.com, 0708-63 16 38

Projektledare: Anders Andersson, anders@blutsam.se, 0734-44 04 10

Bilagor

Bilaga 1/ Sammanställning över deltagande företag

Bilaga 2/ Blankett för kompetensbehov på företagsnivå

Bilaga 3/ Blankett för kompetensbehov på individnivå

Bilaga 4/ Kommentarer till blanketterna

Bilaga 5/ Sammanställning av utbildningskostnader fördelad per företag

Bilaga 6/ Broschyr Blekinge Utveckling i Samverkan

Bilaga 7/ Video Växtkraft